

Mg. Diceson
April dom
25/10 - 1997

- 1 -

PCS - Phe.
v. St. & Ned

Dankuwel voorzitter.

Richener

Graag wil ik u in mijn bijdrage ingaan op de nazorg aan ex-gedetineerden.

Ik wil beginnen met een impressie van zomaar een gedetineerde, die na z'n detentie woonde in één van de Exodus ^{huizen} projecten.

Ik ken hem uit het Huis van Bewaring.

Hij is 41 jaar en heeft 4 jaar vastgezeten in Scheveningen. Nooit één k er bezoek gehad. Iedere zondag was hij in de kerk. Zijn enige contact met buiten waren de vrijwilligers van de kerk, die week in week uit aan de diensten deelnemen.

In het gezin waarin hij opgroeide was hij altijd een buitenbeentje. Niet als de anderen. Een beetje vreemd. Altijd een sterke afhankelijkheid van zijn ouders. Vooral van zijn moeder, die hem in bescherming nam. Nooit zelfstandig geworden.

Na het overlijden van zijn ouders helemaal op zichzelf teruggeworpen. In het Huis van Bewaring terecht gekomen. Na de detentie geen mensen die op hem wachtten. Geen grond onder de voeten. Geen glimpje perspectief. Waar leef (ik) voor? Waar leven (wij) eigenlijk voor?

Binnen de inrichtingen van Justitie is de kerk / de geestelijke verzorging van grote betekenis. Collega Hummelen heeft daarover gesproken.

Eén van de dingen die ons als geestelijk verzorgers zorgen baren is het grote recidivepercentage: 70 - 75% van de gedetineerden wordt meer dan  en keer tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf veroordeeld.

De v. v. v. / v. v. v. / k
Ficus van Eymant
Eug. W. B. v. l.

De kerk binnen de muren is van betekenis. Maar telkens weer blijkt dat velen ook na de detentie een vorm van begeleiding nodig hebben. En ook daarbij kan de kerkgemeenschap van grote betekenis zijn.

In de vele levensverhalen van mensen zien we dat criminaliteit meestal niet op zichzelf bestaat. Het is verbonden met iemands levensgeschiedenis.

In 1995 schreef ik samen met een RK collega een rapport met als thema 'in de gevangenis geweest'. Het rapport was bedoeld om kerken op landelijk, regionaal en plaatselijk niveau meer bij de nazorg aan ex-gedetineerden te betrekken. Een onderdeel van dat rapport was een omschrijving van de aard van de problematiek van veel gedetineerden en ex-gedetineerden.

Op basis van een enquête onder ca. 130 justitiepredikanten en aalmoezeniers. Iemand schreef: Als de ex-gedetineerden geen leef/werkplek hebben, blijft de onderwereld over waar iedereen terecht kan.

Bij de problematiek gaat het om persoonlijke problematiek en het ontbreken van maatschappelijke voorwaarden.

Op het persoonlijke vlak gaat het onder meer om identiteitsproblematiek, het ontbreken van basisvertrouwen, het niet kunnen voeren van een eigen huishouding, instabiliteit in de dagelijkse levensverrichtingen, verslavingsproblematiek, problematiek mbt. de eigen religieus-culturele achtergrond, zingevingsproblematiek, het ontbreken van duurzame significante contacten.

Op maatschappelijk gebied gaat het onder meer om het ontbreken van werk, om het ontbreken van huisvesting, het ontbreken van voldoende steunende contacten en stigmatisering.

Wat we veelal zien is dat deze problemen geconcentreerd in één persoon aanwezig zijn. Er is dan sprake van een complexe, een multiple problematiek.

Carum Pede

Met het oog op criminaliteitspreventie is het noodzakelijk dat op deze problematiek wordt ingegaan en dat mensen uit de vicieuze cirkel van hun bestaan en van hun kansarme

achtergrond op emotioneel, sociaal en maatschappelijk gebied, worden bevrijd.

Jebruken - Meulken leven

In het land zijn vanuit het justitiepastoraat en de kerken vele projecten van nazorg aan ex-gedetineerden ontwikkeld.

Ik ben betrokken bij het werk van de Stichting Exodus. Ik wil u daar graag iets over vertellen.

Exodus is ontstaan in de kring van vrijwilligers en pastores in het justitiepastoraat in Scheveningen, 17 jaar geleden.

We wilden iets doen aan de opvang van ex-gedetineerden.

We begonnen in een kleine kelder met een laagdrempelig opvangcentrum dat 2x per week geopend was en werd gerund door vrijwilligers.

In de afgelopen jaren is een omvangrijk nazorgprogramma ontwikkeld met huizen in Den Haag, Utrecht, Amsterdam, en huizen in Alkmaar en 's-Hertogenbosch in voorbereiding.

In de beschrijving beperk ik mij tot Den Haag. Daar zijn 5 projecten:

1. een open huis als eetcafé

Het Open Huis is een laagdrempelig ontmoetingscentrum waar men 5 dagen per week rondom de maaltijd terecht kan. Er zijn mogelijkheden voor gesprek, ontmoeting en ontspanning. Het wordt geheel gerund door vrijwilligers.

Per dag zijn er zo'n 25 a 30 bezoekers. Dat zijn niet alleen ex-gedetineerden, maar ook buurtbewoners die behoefte hebben aan contact.

2. een begeleid woonproject

Daar kunnen mensen een jaar lang onder begeleiding wonen. Het programma is praktisch van aard. Het richt zich op zelfstandig wonen en zelfstandig maatschappelijk functioneren. Iedere bewoner heeft een individueel begeleidingsprogramma. Het gaat om budgetteren, het aanleren van vaardigheden, het omgaan met relaties. Bij het begeleidingsprogramma is een belangrijk onderdeel dat familiecontacten waar mogelijk worden hersteld en bij de begeleiding betrokken. Er is een duidelijke structuur, gebaseerd op afspraken en sancties op het niet nakomen daarvan. Wekelijks zijn er controles op het gebruik van soft en harddrugs en alcohol.

3. een fietsenmakerij als werkervaringsproject

De fietsenmakerij is een werkervaringsproject dat met het huis voor begeleid is verbonden. In de fietsenmakerij werken de bewoners de eerste 2 maanden van hun verblijf in huis. Het gaat er vooral om te leren samenwerken. En om structuur en dagritme op te bouwen en daarmee een basis te leggen voor een opleiding of een arbeidsplaats.

4. arbeidstoeleiding en begeleiding naar huisvesting

Enkele jaren geleden sloot Exodus een samenwerkingsovereenkomst met het NCW. Doel van deze overeenkomst was om als werkgeversorganisaties en welzijnsinstelling ex-gedetineerden aan een baan te helpen.

en hen te begeleiden dat ze die baan ook zullen vinden

Het NCW stimuleerde de aangesloten werkgevers aan het project mee te doen en Exodus garandeerde een betrokken werkgever ook waar nodig begeleiding op de werkvloer te bieden. Op dit moment worden alle bewoners van Exodus naar een leerwerktraject of naar een betaalde baan bemiddeld. Daarnaast heeft Exodus contacten met woningcorporaties gelegd en is het mogelijk bewoners die het programma hebben afgemaakt te bemiddelen naar goede huisvesting.

5. bijzondere kerkdiensten

Tenslotte worden er 4 x per jaar zogenaamde Exoduskerkdiensten gehouden. Ze worden bezocht door bewoners, oud-bewoners, ex-gedetineerden, vrijwilligers beroepskrachten, sympathisanten van Exodus en bezoekers van het eetcafé. Per keer zijn er zo'n 200 a 250 kerkgangers. Voorgangers zijn RK en Prot pastores van het gevangeniscomplex Scheveningen.

Over de filosofie van de Exodusprojecten wil ik een paar opmerkingen maken.

1. In de eerste plaats deze:

In verband met de complexe achtergrondproblematiek van veel ex-gedetineerden, zoals ik die zojuist omschreven heb, is het nodig om tot een samenhangend begeleidingsaanbod te komen dat ingaat op de complexiteit aan problemen.

In het Exodusprogramma bestaat dat begeleidingsaanbod op alle levensgebieden: wonen, werken, relaties en zingeving.

Daarbij is het noodzakelijk met het oog op het maatschappelijk perspectief dat het begeleidingsprogramma gericht is op een concreet maatschappelijk bestaan. Dat betekent dat er relaties moeten zijn met opleidingen, banen en woningen.

2. In de tweede plaats kiest Exodus voor een maatschappelijk geïntegreerde hulpverlening. Het project is ontstaan in en werkt vanuit de kerken. De kerken zijn in onze samenleving vitale samenlevingsverbanden. Ze bieden mogelijkheden om als zorggemeenschappen bij de opvang en begeleiding van gedetineerden betrokken te zijn. Dat kan op allerlei manieren. Het leveren van vrijwilligers, het leveren van financiële middelen, het als gemeenschap bieden van opvang aan mensen die een plekje zoeken samen met anderen. Het bieden van spiritualiteit om de hoop levend te houden dat in alle gebrokenheid een weg ten leven kan groeien.

3. In de derde plaats is het noodzakelijk het nazorgprogramma een brede maatschappelijke inbedding te geven. En zo heeft Exodus vitale relaties met woningcorporaties, werkgeversorganisaties, welzijnsinstellingen en instellingen voor de geestelijke gezondheidszorg.

Afsluitend over Exodus: Het Exodusprogramma kent opmerkelijke resultaten. 70 tot 75% van de bewoners wordt succesvol begeleid naar een nieuw en zinvol bestaan. Dat is een opmerkelijke score en dat stimuleert om de uitbouw van de Exodusprojecten in Nederland verder tot ontwikkeling te brengen.

Tenslotte wil ik u nog iets vertellen over het werk van de Interkerkelijke Stichting tot Bevordering van Nazorg aan gedetineerden. ISNA

Op basis van het eerder genoemde rapport 'In de gevangenis geweest' is deze stichting opgericht.

Deze stichting heeft als doel het brede veld van de kerken te betrekken bij de nazorg aan ex-gedetineerden. Dat kan zijn bij een bestaand nazorgproject als Exodus, maar het kan ook zijn dat een gemeente een eigen vorm van opvang wil ontwikkelen.

Bij het nadenken daarover
~~Wij denken daarover~~ en bij het ontwikkelen van plannen kan de ISNA de kerk met raad en daad terzijde staan. De ISNA heeft een kantoor en een consultant, de heer Vooijs, die hier ook aanwezig is. Na afloop kunt u ook met hem kennismaken en bij hem informatie verkrijgen.

Ik sluit af met de korte impressie waar ik mee begon.

Hij is 41 jaar en hij heeft 4 jaar vastgezet in Scheveningen. Na de detentie geen mensen die op hem wachtten, geen grond onder de voeten. Geen glimpje perspectief. Waar leef ik voor? Waar leven wij voor?

Hij woont nu een jaar in het huis voor begeleid wonen.

Langzaam maar zeker leert hij zijn kamer niet vol te stouwen met wat hij waar dan ook vindt. Een pakhuis. Je weet nooit wat je nodig hebt om te overleven. Maar hij leert zijn kamer tot een thuis te maken. Hij leert er wat van het leven te maken. Stapje voor stapje. Eerst in de fietsenmakerij. Een goede monteur. Dan weer als vrijwilliger in het eetcafé. Wel leuk, al die mensen die hier komen eten. Je ziet nog eens iemand. en dan, na ongeveer een half jaar, voor het eerst van zijn leven met een pakje brood onder zijn snelbinder naar zijn werk. In het onderhoud bij een woningcorporatie. Een werkervaringsplaats. En daarna naar de leerwerkbank. Een loodgietersopleiding.

Zomaar iemand op weg naar een plaats op zijn maat onder de mensen.

Mensen hebben mensen nodig. Mensen hebben mogelijkheden nodig,

Om iets te kunnen zien in het leven. Om zich in het leven thuis te voelen. Het is hard nodig dat we daar samen als geloofsgemeenschap, gelovend in God en gelovend in mensen, iets aan doen.